

Vo Vtáčom raji

Cieľom environmentálnej výchovy je formovať a rozvíjať také osobnostné kvality, ktoré pomôžu chrániť a zlepšovať životné prostredie. Aj preto Ministerstvo školstva SR vyčlenilo z rozpočtu kapitoly na rok 2009 účelové finančné prostriedky a dotácie na financovanie projektov environmentálnej výchovy a vzdelávania v rámci programu Eviroprojekt 2009. Výzva bola zverejnená vo februári tohto roku. Komisia na svojom zasadnutí vybrala 83 projektov na pridelenie účelových finančných prostriedkov. Medzi vybratými bol projekt ZŠ Hrnčiarskej s názvom "Pokúsme sa dýchať s vtákmi". Autorkou projektu je Mgr. Helena Botková a spolurealizátorky sú jej kolegyne Jana Pečeňáková a Mgr. Dana Kvetanová.

Po náučnom chodníku "Vtáčím rajom".

Kde je Slovenský raj, vedia asi všetci. Ale kto vie, ako by to dopadlo, keby otázka znela: „Kde je Vtáčí raj?“ Podme teda na poznávací výlet so školákmi zo ZŠ Hrnčiarska a realizátorkami - ich pedagogičkami. V rámci projektu ich čakajú tri výjazdy s pozorovaním vzácných operencov. Cesta prvého viedla do obce Senné v susednom okrese Michalovce. Územie Senianskej mokrade, medzi obcami Iňačovce, Blatná Polianka a Senné je krajom rybníkov a vlhkých lúk - mokradí. Rajom rýb a vtáctva. Patrí medzi najvýznamnejšie hniezdne a migračné lokality vzácných, ohrozených a zraniteľných vodných vtákov na Slovensku. Lokalita Senné rybníky má rozlohu 1 440 ha. Zahŕňa v sebe Národnú prírodnú rezerváciu /NPR/, sústavu chovných rybníkov a okolité lúky. Najväčší rybník bol 27. 5. 1974 (Vyhl. MK SSR č. 35282/74-OP) vyhlásený za štátnu prírodnú rezerváciu, jednu z najvýznamnejších ornitologických lokalít v strednej Európe a nadobudla aj medzinárodný charakter. Na území NPR Senné rybníky platí najprísnejší piaty stupeň ochrany a na území

ochranného pásma štvrtý stupeň ochrany. Svojvoľný pohyb v tejto oblasti nie je možný. Spolupráca s aktivistami projektu LIFE NATURE, pôsobiacej v Chránenom vtáčom území Senných jazier a Medzibodrožia, bola podmienkou úspechu projektu. Preto sprievodcu mladým bádateľom robil ornitológ Slovenskej ornitologickej spoločnosti SOS/BirdLife Slovensko MVDr. Samuel Pačenovský, ktorý je zároveň manažérom pre poľnohospodárstvo v tíme projektu LIFE NATURE /Cieľom tohto projektu je natrvalo zabezpečiť vhodné podmienky pre prežitie vzácnych druhov vtákov a rastlín a ich ochranu aj pre budúce generácie./

V Sennom, pri dome, ktorý patrí spoločnosti SOS/BirdLife Slovensko, pán Pačenovský porozprával základné informácie o tejto lokalite, jej histórii a účasnosti, jej špecifikách, faune a flóre, ale najmä o vzácnych druhoch vodných vtákov, ktoré sa tu vyskytujú. Porozprával aj o mravenčej práci ochranárov pri ochrane hniezdiacich vtákov a o tom, koľko trpezlivosti a obetavosti je treba vynaložiť, ak chcú, aby ohrozený pár vtákov vyviedol aspoň jedno mláďa. V záhrade za domom pani učiteľky postavili indiánsky stan, ktorý bude slúžiť pri ďalších výjazdoch a pozorovaniach. A potom sa už všetci vybrali na náučný chodník „Vtáčím rajom“, ktorý bol doslova za „humnom“. Vegetácia sa zmenila a okolo boli samé vodné druhy rastlín - taká je vlhká lúka Ostrovík. Na jar a v lete je táto oblasť zaliata vodou a je tu veľký počet vodných vtákov, ktorí tu nájdu množstvo potravy a pokoj na hniezdenie. V tomto období už mnoho z nich odletelo zimovať na juh. Stopy v mokrej hline však dávali tušiť, že Vtáči raj nie je úplne opustený. Opatrne jeden za druhým kráčali všetci po chodníku medzi dvoma vodnými kanálmi k prvému informačnému panelu a tam medzi stromami práve vzlietla volavka. Mladí pozorovatelia rýchlo „naštartovali“ ďalekohľady a pozerali sa na oblohu, kým volavka nezmizla vo vysokej vodnej tráve. Ďalší objekt na pozorovanie nedal na seba dlho čakať. Na neďaleký

múr vodnej hrádze si sadla čajka. Zrejme tušila, že je práve teraz ona široko - ďaleko najdôležitejšia, pretože sa dlhé minúty ani nepohla a pózovala ako modelka. Ďalekohľady išli z ruky do ruky. Keďže rozloha tohto územia je veľmi veľká a náučný chodník dlhý, tak sa na ďalšie stanovisko k rybníku v Iňačovciach všetci odviezli autobusom.

Jéj, pozrite!

Pri dvoch informačných tabuliach o tejto okolite, v bezpečnej vzdialenosti od rybníka, postavil pán Pačenovský statický ďalekohľad. Tí ktorí, nemali svoj vlastný ďalekohľad museli stáť v rade a čakať a ostatní svoje ďalekohľady rýchlo vyťahovali z ruksakov a dávali pred oči. Aj slnko pochopilo, že sa niečo deje a vykuklo spoza mrakov, lebo na modrej oblohe sa predsa lepšie pozoruje. A vtedy sa to začalo, otázky, výkriky a odpovede: „Pozrite, na rybníku niečo je!“ „To sú labute a divé kačky“ odpovedal pan Pačenovský. „Aha, niečo letí!“ „To sú čajky.“ „Tie máme aj v Humennom, na Laborci, však“ dopĺňali pani učiteľky. „A teraz sa pozerajte, nad rybníkom letí volavka. A tu vpredu letí kormorán...“ „Jéj, supér!“ „Vidím volavky!“ „A pozrite sa tam na breh, k stromom“ smeroval pozornosť detí skúsený ornitológ „je tam beluša.“ „Kde?“ otáčali všetci hlavy. A naozaj, pri ľavom brehu pod stromami bola biela „machuľa“, ktorá sa v ďalekohľade zmenila na vtáka. Ten po chvíli rozprestrel krídla, elegatným pohybom preletel ponad hladinu na druhú stranu a stratil sa v zelenom poraste. Poviete si, len obyčajné pozorovanie vtákov. Ale keby nebolo treba ísť späť do školy na obed, asi by tam stáli pri ďalekohľadoch ešte hodnú chvíľu.

Bude repete

Pani učiteľka Botková žiakov ubezpečila, že budú ešte dve pozorovania a budú spojené ešte aj s inými aktivitami, kde využijú aj pomôcky, ktoré sa z daného projektu financovali a

sú už objednané. Na ďalšom výjazde je naplánované, že budú pozorovať v biologickom žiackom laboratóriu zloženie vody v tejto oblasti, využijú aj získaný mikroskop a tri ďalekohľady so zabudovanými digitálnymi fotoaparátmi. Hotové výsledky projektu potom žiaci spracujú na školských počítačoch a odprezentujú na paneloch, ktoré tiež získajú v projekte, v priestoroch školy. Je to smelé, zaujímavé a inšpiratívne.

Cieľom tohoto projektu okrem iného je: Priamym pozorovaním vytvárať vzťah žiakov k prírode a upevňovať ich postoje k ochrane vzácnej flóry a fauny.

Prečo? Pretože raz vidieť je lepšie ako tisíc krát počuť. Pretože pochopiť sa dá len to, čo naozaj poznám a zažil som na vlastnej koži. Pretože zažiť prírodu „naživo“ je viac, ako ju len vidieť, hoc i v kvalitnom prírodopisnom filme. Tých majú deti z panelákov dosť.

Jana Vargová